

*Cementhez a vért kevertem,
Tettük ezt párommal ketten,
Am e nyomort
Megunta ő, és elhagyott.*

*Két hetem iszonytató volt,
Bennem a csend robbant, tombolt,
Aztán a ház
Megszólított: „Reám vigyázz!”*

*Felragyogott bútor, csillár,
Az ajtók zárja se sírt már,
A fal mesélt,
Kandallóban a láng is élt.*

*A házat létre keltettem,
Most ő kelt életre engem,
S én, tetszhalott,
Tudom, a házam én vagyok!*

JEAN PORTANTE

Támaszpont

Jean Portante író, költő, műfordító, drámaíró, kritikus és szerkesztő 1950-ben született Differdange-ban. Franciául ír, az újabb luxemburgi irodalom egyik legtermékenyebb, nemzetközileg legismertebb alkotója, dinamikus szervezőegyeniség. Olasz emigráns családba születik, a nyelvi sokszínűség így még az átlagosnál is jobban rányomja a bélyegét életére. A franciaországi Nancy-ban végzi egyetemi tanulmányait, majd különböző luxemburgi gimnáziumokban dolgozik franciatanárként. Hol hazájában, hol Párizsban vagy Brüsszel-

*UTAZÁS EZ VAJON melynek itt a vége
benne por mely hagymát kenyeret ad a szemnek
benne idő mely felfele kaptat a dél alagútjaiban*

*igába fogjuk-e bőröndünk lovát
utazás benne kövek utak görögnek
keze testemen áthatol*

utazás bennem egyre a port falatozza

✱

*ITT REJTŐZIK VAJON mint az ég mint a gyász
a gyerekkor hegesedő hava
dobpergés mikor éjszakába csusszan
az alvó nagy fehér olajbogyóként*

*s a nap felé ballag egy rúddal
leverni mandulát diót*

ben él. Rádiós szerkesztőként, a legrangosabb hazájabeli kiadó, a Phi remek költészeti sorozatának, a Graphitinek összeállítója, a Tageblatt könyvmellékletének főszerkesztője, az újraindult Mondorf-i Nemzetközi Irodalmi Napok szervezőbizottságának elnöke, az Európai Költészeti Akadémia alapító tagja. Fordítóként azon kevesek egyike, akik hazája német- és angol nyelvű irodalmát franciára fordítják, nevéhez fűződik többek között Guy Rewenig alapregényének (*Mass mat dräi hären*) francia változata (*La cathédrale en flammes – A lángoló katedrális*, 1997), illetve egy átfogó luxemburgi költészeti antológia fordításaszerkesztése (1999). Számos alkalommal tolmácsolta angol és dél-amerikai alkotók műveit is. *Feu et Boue (Tűz és sár*, 1983) című első verseskötete óta számos újabb látott napvilágot, köztük a kubai tartózkodását megörökítő *Ex-Odes (Ex-ódák*, 1991), az *Ouvert fermé (Tárva-csukva*, 1994) vagy a *Point (Pont/Egyáltalán nem*, 1999). Regényíróként elsősorban az *Un deux cha-cha-cha (Egy-két-csacsa-csa*, 1990), legfőképpen pedig monumentális luxemburgi identitásregénye, a *La mémoire de la baleine (A bálna emlékezete*, 1993, második kiadás 1999, Phi-Le Castor Astral-XYZ, Echternach-Bordeaux-Québec) teszi ismertté.

*semmi sem jajgat odafenn
senki sem ér a fűgefához*

✱

*ÁLOM VAJON az oszlop
mely bennem felcsap összeroskad
füst odafenn emlék lehullva*

*talán a kezem ludas a dologban
talán nem kéne tenyerem nyitni ma*

*mert csupa dél csupa fény felleg csapna fel belőle
akár a levegő mely átjár gégémén és beszél*

✱

*ESŐ VAJON a kulcs mely várakozik
ott fenn a csupa víz de már behegedő zárban
kilincs amely majd meghal hogy meghaljon
ajtó mely kit kienged nem hozza sose vissza
ház amelyben lakom s melyben nem lakhatom*

*akár a kőműves én is csak déli dalt felhőket
dudorászva tudom felhúzni a falat
felhőket építék*

a nedvesség északi dalt dalol

✱

*FÉL FÜL VAJON a hold mely háttal fordul felénk
siklik a korhely égen és magában beszél*

*minden csillag betű
ég-palackba zártan*

*fehér lovakba töltögetett szavak
itt suhan el a tűz*

*a fecsegő füstől látni lehet
hisz nagy dumás a nap*

✱

*KIKOSARAZÁS VAJON a leoltott lámpa
éppcsak megszakadt s máris megvakult fény*

amint az elhaladó táj is megvakult

a sötétség feledés felé ügető lovag

*nem torpan meg a hajnali jelző reflektor előtt
mely akár orfeusz vonzza tekintetét*

✱

*KOLDUS VAJON az éj amint leszáll
a lába csupa vér*

*ösvény vagy szökőkút vagy épp csak vastagabb
kabát utáni vágy*

*ő szólít engemet talán
nem mégis valami más*

✱

*SZERELEM VAJON a mandulafa utazása
oda hol a felhők véget érnek*

csonkolt tagokkal tér vissza onnan

*többé nem is hívják mandulafának
hanem szarvasagancsnak késnek vagy még rosszabbnak*

mindig akad egy kéz mely szétvágja a gyümölcsöt

✱

apámnak, raphaelnek

*AUGUSZTUS-E VAJON ha július visszatér
felhők közül leakasztott néven*

*augusztus a nagy határátlépő
tenger most a vízzel feltelt gödör*

*és minden gondolat hajó
tovahalad s a vizet gondosan
apró kövekkel kenyérmorzsával hinti be*

✱

*EMLÉK VAJON a lépés
melyet a letaposott fű megőriz*

*a fű halottnak tetteti magát mikor a fáról
sorra leválnak a kövek*

lábak emlékezetünkéből ki nem irthatók

✱

*ÁLDOZAT VAJON a tekintet mely a sötét
házakban tüzet gyújt*

*ő minden fekete foltból csak a meleg vizet
és a kicsurgó kávét színezi meg*

kinyitotta már vajon az ajtót

*belépett-e már az előcsarnokba
bőröndjével s még annyi más bőrönddel*

✱

*ÍGY BALLAG EL VAJON az utolsó szarvas is
minden ruhája
utak álma melyeken később majd áthalad*

*még felfelé veti tekintetét nem lesz sosem
béke a fű közt
a gyilkolás nesze fiatalabb mint
az osztogatott halál*

*mondd hány csillagot látsz még
vajon melyikük némul meg s kárhozik el vele*

Lackfi János fordításai